

Nationell samverkansmodell för vandringutveckling

Redogör för omhändertagandet av Nationellt ramverk för vandringsleder och beskriver rollfördelning, deltagande parter förhållande till varandra, organisation, arbetsätt och årsprocess.

Syfte med arbetssättet:

Varför? För att uppnå en långsiktigt hållbar och kvalitetssäkrad ledinfrastruktur behöver vi tillsammans samordna och utveckla arbetet med vandringsleder – till gagn för såväl friluftsliv, hälsa och attraktiv platsutveckling.

Syftet med arbetet är att förankra och arbeta vidare med Samverkansmodellen. Samverkansmodellen skall ge förutsättningar för tillämpning, förvaltning och utveckling av Nationellt ramverk för vandringsleder på såväl lokal som regional och nationell nivå, genom representantskap i alla led.

Gemensam målbild framåt

Organisering

Samverkansmodell på nationell nivå är etablerad och fungerar.

Berörda parter tar ansvar för sina huvuduppgifter och samordningen dem emellan – både lokalt, regionalt och nationellt.

Långsiktiga effekter

En väl utvecklad nationell infrastruktur för vandringsleder.

Vandringsleder är en viktig del av attraktiva platser och förutsättningar för att leva, verka, bo och besöka.

Skapar förutsättningar för ett hållbart friluftsliv nu och i framtiden.

Sverige är en av Europas mest ledande och hållbara vandringsdestinationer, med en ökad andel internationella gästrätter i Sverige.

Varför behövs samverkansmodellen?

- Beskriver rollfördelningen avseende tillämpning, förvaltning och utveckling av nationellt ramverk för vandringsleder.
- Beskriver hur samordning ska ske mellan parterna nationellt.
- Beskriver hur koppling till regional och lokal tillämpning genomförs utifrån ramverket.

Nationellt ramverk för vandringsleder

KVALITETSKRITERIER

- Fysisk led
- Organisering
- Upplevelse
- Service
- Kommunikation

VERKTYGSLÅDA

Realisering kvalitetskriterier Stöddokument

- Skyltmanual
- Hållbarhet
- Anläggningar
- Avtalsmallar
- Samhällsekonomi
- Ledgradering

Nationellt system av kriterier och verktyg för utveckling av hållbara, kvalitetssäkrade och attraktiva vandringsleder för besökare och invånare.

Öppet och tillgängligt som stöd och hjälp för alla som arbetar med utveckling och förvaltning av vandringsleder.

Bidrar till höjd kvalitet och gemensam standard på vandringsleder över tid.

Nationella friluftsmålen

Nationell samverkansmodell för vandringsutveckling

Samverkansmodell – regional samordning och organisering

Framgångsfaktorer i det regionala arbetet

- Samordning blir vårt arbetssätt för att koppla ihop de roller som beskrivs i ramverket (utifrån leden) med ett långsiktigt regionalt och nationellt arbete för att uppnå vår målbild.
- Stöd för regional samordning / organisering det kommande året för att skapa förutsättningar för:
 - En fungerande lokal och regional samordning – en förutsättning för en fungerande samverkansmodell
 - Representantskap med mandat att tala för "sin" region och förmedla behov och stöd samt forum och mandat för att förankra det nationella arbetet och samordna det regionala

Regionala förutsättningar

- Förutsättningarna väldigt olika (ansvar, mandat, politisk vilja, geografi, hur länge man arbetat med frågorna).
- Kräver öppen dialog i varje region samt att alla parter hittar sitt optimala bidrag för en fungerande regional samordning / organisering.
- Bidrag och fortsättningsprojektets stöd ger förutsättningar att komma en bit på vägen.
- Under 2024 har vi fokus på att stötta regionerna att komma vidare i sin regionala samordning.

Samverkansmodell – nationell samordning och organisering

- Rollbeskrivning

Organisation

Samman kallande

Naturvårdsverket

Samordningsgrupp

Naturvårdsverket (samman kallande)

RNBT + Ramverksprojektet (år 1)

Representant(er) från utvecklingsgruppen

Finansiärer

Naturvårdsverket

Ramverksprojektet (via Jordbruksverket) (år 1)

Utvecklingsgruppen

Regionala representanter från organisationer som har ett samordningsansvar i större geografisk och/eller tematisk omfattning för vandringsleder (där staten inte är huvudman). Utsedd i regional organisering som samordnande part.

Representanter intresseorganisationer – viktiga parter med leduppdrag med direkt påverkan på och intresse av den gemensamma utvecklingen. Initialt STF, Pilgrim i Sverige och Svenskt friluftsliv.

Ev. tematiska representanter

RNBT representant

Naturvårdsverket (samman kallande)

Arbetsgrupper

Deltagare från utvecklingsgruppen samt relevanta intresseorganisationer.

Arbetsgrupp år 1: stöd i organiseringsarbetet regionalt (implementering av ramverket)

Vandringsledsforum

Inspiration och erfarenhetsutbyte för hela led-Sverige

Myndigheter med friluftsuppdrag och relaterade utvecklingsuppdrag engageras via: Myndighetsgrupp för friluftsliv, Myndighetsgrupp för besöksnäring, Smartare tillsammans.

Vid behov skapas **referensgrupp** med exempelvis relevanta finansiärer.

Naturvårdsverket

Verkar för att förutsättningarna för friluftsliv bevaras och utvecklas.

Uppdrag ledutveckling:

- ...utveckla samordningen om vandringsleder i landet tillsammans med andra huvudmän.

Med utgångspunkt i nationellt ramverk för vandringleder omfattar uppdraget att:

- Axla samordningsansvaret.
- Tillhandahålla ramverket digitalt.
- Verkar för implementering av ramverket.
- Sammankallande av samordningsgruppen samt leder/samordnar utvecklingsgruppen och vandringsledsforum.

Regionala nätverket för besöksnäring och turism

Samlande kraft för gemensamma sakfrågor inom besöksnäring och turism.

Uppdrag inom ledutveckling:

- Driva på implementering av ramverket som standard för kvalitetssäkrade leder avseende utveckling av attraktiva platser och vandringsdestinationer i respektive region.
- Ansvara för att driva frågan om utvecklingen av ramverket som bas/kvalitetsstandard för kommunikation av leder i kontexten "Sverige som vandringsdestination".
- Utser representant som deltar i samordningsgrupp tillsammans med NV och en mindre grupp från utvecklingsgruppen samt vid behov i arbetsgrupper.

Utvecklingsgruppen – rollbeskrivning

- Verka gemensamt för att implementera ramverket i sin helhet, skapa geografiskt och tematiskt gränsöverskridande utvecklingsarbete samt att skapa synergier mellan pågående insatser.
- Löpande identifiera och driva gemensamma utvecklingsfrågor samt förse samordningsgruppen med behov och ingångsvärden till årlig handlingsplan samt ingå i arbetet med att realisera handlingsplanen.
- Hålla verktyg och mallar aktuella, fylla på med goda exempel från "ledsverige" för att underlätta arbete/planering samt bidra aktivt med omvärldsbevakning.
- Förmedla information och kunskap från nationell nivå via regional nivå till kommuner och andra lokala aktörer och vice versa.

Arbetet innebär både en möjlighet att påverka och medverka i det nationella arbetet och att sedan tillämpa arbetet regionalt och i förlängningen lokalt.

Utvecklingsgruppen – vad innebär det att vara representant?

Som representant i utvecklingsgruppen behöver man på sikt uppfylla:

- Har mandat och befogenheter att representera din region/organisation i det nationella.
- Representerar via regional nivå till kommuner och andra lokala aktörer samt samordnar arbetet regionalt/lokalt/tematiskt.
- Deltar i arbetet genom möten och arbetsgrupper.
- Samlar in idéer, behov och goda exempel i sin region.
- Deltar i arbetet att utse representanter till samordningsgruppen.
- Bidrar till att hålla verktyg och mallar aktuella.
- Representerar utvecklingsgruppen i samordningsgruppens planering och beslut.

Samordningsgruppen – rollbeskrivning

- Synkronisera pågående arbete mellan RNBT, NV och Utvecklingsgruppen avseende vandringsutveckling utifrån respektive parts roll, samt skapa synergier mellan pågående insatser.
- Planera och leda arbetet i utvecklingsgruppen, med Naturvårdsverket som sammankallande.
- Prioritera vilka frågor som drivs gemensamt inom ramen för samverkansmodellen, i en årlig handlingsplan, samt äga dess genomförande.
- Sammanställa och följa upp arbetet i den årliga handlingsplanen.
- Leda framtida utveckling av ramverkets innehåll, som bygger på input från utvecklingsgruppen. Formellt beslut om vidareutveckling beslutas i samordningsgruppen.
- Tillsätta arbetsgrupper löpande vid behov för att samordna och driva implementerings-, förvaltnings- och utvecklingsfrågor, med utgångspunkt i de behov och ingångsvärden som utvecklingsgruppen identifierar.

Arbetsgrupper – rollbeskrivning

Arbeta med specifika uppdrag som är identifierade av utvecklingsgruppen som ingår i den gemensamma handlingsplanen som samordningsgruppen beslutat om.

Samverkansmodell – nationell samordning och organisering

- Arbetsformer

Utvecklingsgruppen – arbetsformer

- Naturvårdsverket sammankallar och leder gruppen med stöd av samordningsgruppen.
- Gruppen möts enligt beslutad årsprocess, uppskattningsvis 2 ggr/år, samt vid behov.
- Arbetar med majoritet i beslutsfattande, där respektive region/part har en röst. Gruppen kan också välja att lägga fram flera olika alternativ till samordningsgruppen för beslut.
- Gruppens deltagare kan ingå i arbetsgruppernas arbete, utifrån den årliga handlingsplanen.
- Utser representanter till samordningsgruppen. Representanter representerar utvecklingsgruppens samlade intressen i samordningsgruppen.
- Avsiktsförklaring skrivs mellan deltagande parter.

Samordningsgruppen – arbetsformer

- Naturvårdsverket sammankallar och leder gruppen.
- Representanter till gruppen utses från NV, RNTB +(Ramverksprojektet år 1) och utvecklingsgruppen.
- Arbetsgrupper tillsätts av samordningsgruppen efter att utvecklingsgruppen identifierat behov och gett ingångsvärden kring potentiella arbetsgrupper.
- Gruppen har beslutsmandat och planeringsansvar gällande den årliga handlingsplanen, samt om eventuell vidareutveckling av ramverket med utgångspunkt i utvecklingsgruppens ingångsvärden.
- Gruppen arbetar med konsensus i beslutsfattande.
- Samverkansavtal skrivs mellan parterna avseende arbetssätt, ambition och äganderätt och användning av exempelvis ramverksmaterialet mellan parterna.
- Samordningsgruppen möts enligt beslutad årsprocess minst 3 ggr/år (inför och efter utvecklingsgruppens möten), samt vid behov för att fördjupa och följa upp arbetet i arbetsgrupperna.

Arbetsgrupper – arbetsformer

- En person ur utvecklingsgruppen eller samordningsgruppen utses för att leda arbetet.
- Grupperna möts vid behov.
- Arbetet rapporteras löpande till samordningsgruppen och utfall/resultat rapporteras till utvecklingsgruppens förfrankning och/fördjupning.
- Arbetsgruppen kan bestå av representanter ur utvecklingsgruppen likväl som representanter med aktuell kompetens ur övriga ledsverige.

Förslag arbetsgrupp/er:

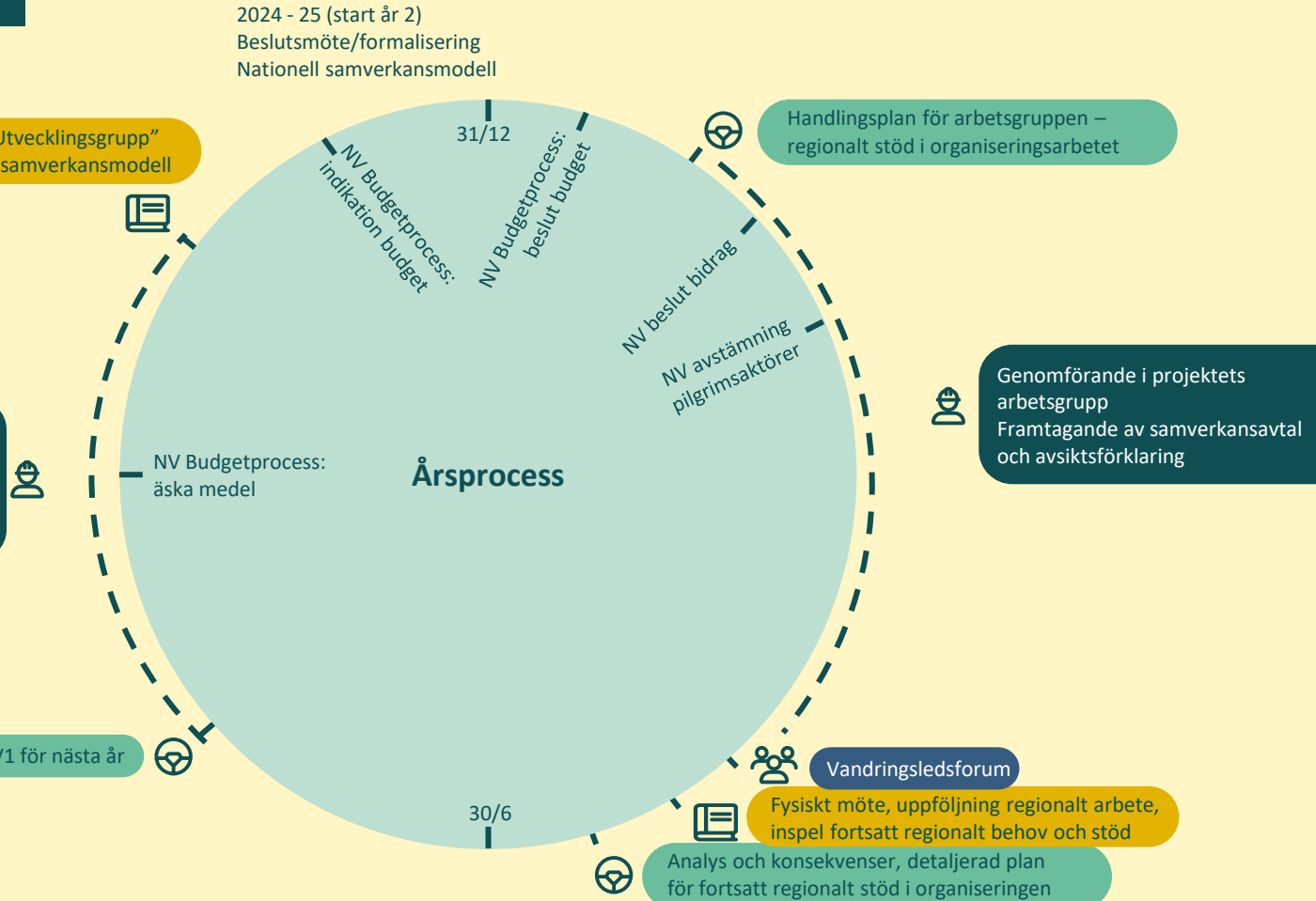
- År 1 (2023-2024): Stöd till organisering regionalt. Tilläggsprojektets representanter leder och driver arbetet.
- From år 2 i arbetet identifieras behov och möjligheter i utvecklingsgruppen och samordningsgruppen tillsätter arbetsgrupper för att leda och driva arbetet inom ramen för den gemensamma handlingsplanen.

År 1 2023 - 2024

- Samordningsgruppen
- Utvecklingsgruppen
- Arbetsgrupper
- Låglandsledsforum

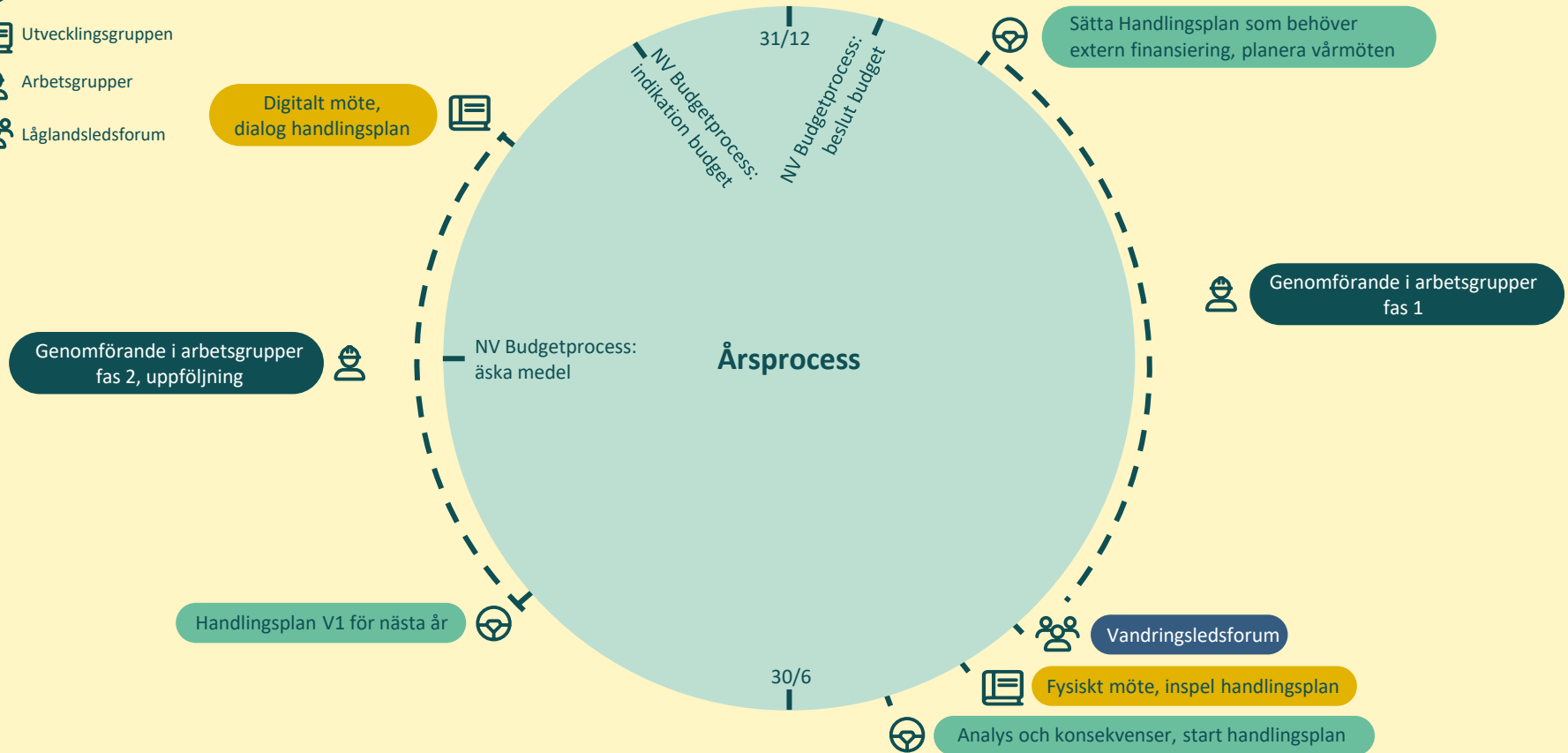
Genomförande i projektets arbetsgrupper fas 2, uppföljning Fortsatt framtagande av samverkansavtal och avsiktsförklaring

Handlingsplan V1 för nästa år

Årsprocess år 2 och framåt

- Samordningsgruppen
- Utvecklingsgruppen
- Arbetsgrupper
- Låglandsledsforum

Bakgrund

Bakgrund

Extra medel för ökade insatser

I december 2015 beslutade regeringen om att avsätta extra medel till Visit Sweden för ökade insatser inom "Hållbar naturturism och ekoturism på landsbygden"

Ur Visit Sweden Förstudie naturturismprogrammet 2016

Attraktiva hållbara leder

"För att säkerställa tillgången till attraktiva och väl fungerande leder krävs ett tydligt lokalt eller regionalt huvudmannaskap från kommuner och/eller regioner tillsammans med nationella riktlinjer för kvalitetssäkring och förvaltning".

Ur nationell naturturismstrategi 2018

Projektstart

Projektstart nationellt ramverk för vandringsleder.

Projektet finansieras av Jordbruksverket och Tillväxtverket.

December 2019

2015

Hållbar turistdestination

Att utveckla en hållbar turistdestination berör många samhällssektorer och politikområden, på olika nivåer lokalt, regionalt, nationellt och internationellt.

Ur Tillväxtverkets projekt Hållbar Destinationsutveckling 2015

2016

Samverka och utbyta erfarenheter

Naturvårdsverket tar ett samordningsansvar för låglandsleder i samband med redovisning av regeringsuppdraget Utveckling av friluftslivet – vandringsleder.

En av åtgärderna i redovisningen var att bilda nätverket för låglandsleder. Nätverket har exempelvis identifierat följande innehåll att samverka och utbyta erfarenheter kring: Verka för hållbara leder, kvalitetsstandard, finansiering, ekonomi.

Ur Naturvårdsverkets roll som samordnare för nätverket för låglandsleder

2017

2018

Utveckling av ramverk

På mötet i Falun var en stor del av de aktörer som krävs för en bred samverkan samlade.

Det råder samsyn om påbörja ett arbete med att skapa ett "Nationellt Ramverk för vandringsleder"

Ur nationell träff med nätverket för låglandsleder Falun 2019

2019

Bakgrund

Investeringar i leder på landsbygden

Tillväxtverkets/Jordbruksverkets utlysning "investera i leder på landsbygden" pekar på de framtagna kriterierna i det nationella ramverket för vandringsleder

Höst 2021, höst 2023

Nationellt ramverk klart

Slutkonferens med presentation av det nationella ramverket. Kriterier med tillhörande verktyglåda.

www.ramverkvandring.se

Hösten 2022

2021

Presentation av kriterier

Kunskapskonferens. Presentation av fem områden av kvalitetskriterier i det nationella ramverket: Organisering. Fysisk led. Kommunikation. Upplevelse. Service.

Februari 2021

2021

Organisering av arbetet med hållbara vandringsleder

Naturvårdsverket tar ett större samordningsansvar för låglandsleder inom ramen för redovisat regeringsuppdrag. Regeringen satsar 50 miljoner per år fram till 2027 på vandringsleder.

Naturvårdsverkets utlysningar "regional samordning/organisering vandringsleder" i enlighet med kriteriet organisering i det nationella ramverket för vandringsleder.

Vår och höst 2022, vår 2023

2022

2022

2022
2023

Nätverksträff

Nätverket för låglandsleder Trollhättan
Fokus på nationell och regional organisering.

Maj 2023